

עת"א 59535/12/23 - אורי ריבקיין נגד שירות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 ינואר 2024

עת"א 59535-12-23 ריבקיין(אסיר) נ' שירות בתי הסוהר

בפני	כב' הנשיא רון שפירא
עותר	אורי ריבקיין
	ע"י ב"כ עו"ד מג'ד בדר (סנגוריה ציבורית)
נגד	
משיב	שירות בתי הסוהר

פסק דין

העותר, אסיר בכלא כרמל, הגיש עתירת אסיר שעניינה סדרי הסעתו ע"י שב"ס וזאת עקב מצבו הבריאותי ומגבלות פיזיות שונות המקשות על ניוודו. במסגרת הבקשה ביקש העותר כי ימונה לו סניגור ציבורי. לאחר קבלת עמדת הסנגוריה הציבורית מונה סניגור ציבורי.

בין לבין נבחן עניינו של העותר ע"י סג"ד ד"ר פוקסמן, קצין הרפואה של מחוז הצפון בשב"ס. ד"ר פוקסמן ערך ביום 23.1.24 מסמך המפרט בהרחבה את מצבו הרפואי של העותר. בסיכומו של המסמך, שמחמת צנעת הפרט וכללי הסודיות הרפואית לא יפורט תוכנו, רשם הרופא את סיכום עמדתו: **"לאור מצבו הרפואי המורכב אני ממליץ לא לכבול את האסיר בזמן נסיעה ברכב (כדי למנוע נפילה בזמן בלימה או פניה), לנסיעות יש להשתמש ברכב קטן, לתכנן נסיעות ישירות ללא שהיה במעברים"** (ההדגשה הוספה. ר.ש.).

לאחר שניתנה חוות הדעת המקצועית של קצין הרפואה המחוזי נפגש הגורם המוסמך בכלא כרמל, שם כלוא העותר, עם העותר. ההמלצות הוסברו לעותר והוא הוחתם על הצהרה לפיה הוא מבקש לחזור בו מהעתירה. ההצהרה החתומה הועברה למחלקה המשפטית של שב"ס במחוז הצפון. עו"ד מהמחלקה המשפטית של שב"ס הודיעה לב"כ העותר על הצהרת העותר וכן כי היא מתכוונת להגיש הודעה ובקשה לביטול הדיון ומחיקת העתירה, וכך נעשה. ב"כ העותר ששוחח עם העותר ביקש שלא לבטל את הדיון. בהתאם הדיון התקיים.

לא אפרט את כל שעלה בדיון. בתמצית אומר כי כל המחלוקות שעלו היו צריכות להתברר בין ב"כ הצדדים. הדיון עצמו היה דיון סרק מיותר ובמצב דברים אחר, לו לא היה מדובר באסיר המיוצג ע"י סנגוריה ציבורית, הייתי שוקל לחייב בהוצאות משפט בסכומים כמקובל בהליכים מנהליים, לרבות חיוב אישי לעותר ובנפרד לב"כ.

לא היה בסיס לטענות לפיהן נעשה בירור ישיר בין גורמי המשפט של שב"ס לעותר, בניגוד לכללי האתיקה המחייבים

עו"ד. גורמי המחלקה המשפטית לא נפגשו עם העותר. לא הייתה כל חריגה מכללי האתיקה המחייבים עו"ד. המחלקה המשפטית קיבלה מגורמי הכלא את הודעת האסיר, החוזר בו מהעתירה, והודיעה על כך לסניגור ולבית המשפט. אכן, טוב היה לו המחלקה המשפטית של שב"ס לא הייתה מוסרת הודעה לבית המשפט בטרם קבלת הסכמת הסניגור. עם זאת הטענות שנטענו בעניין ההתנהלות לא היו מבוססות, ובעיקר לא מדויקות, וחרגו מהמידתיות הראויה.

בכל הנוגע לגוף העניין - על עתירות אסירים חלים עקרונות המשפט המנהלי וכללי ההתערבות השיפוטית הנגזרים מכך. בית המשפט אינו בתפקיד של נציב על שב"ס ואינו מחליף את שיקול דעתו בשיקול הדעת של נציב שב"ס ושרשרת הפיקוד. בית המשפט בוחן את חוקיות הליך קבלת ההחלטות הפיקודיות ומתערב בהתאם לכללי המשפט המנהלי.

במקרה הנוכחי המליץ קצין הרפואה הראשי של מחוז הצפון כיצד לנייד את האסיר כאשר נדרשת הסעתו ברכב. חזקה כי המלצה זו תישקל ע"י גורמי שב"ס, כפי שנעשה תמיד בכל הנוגע לבחינת המלצות רפואיות בנוגע לתנאי כליאה, הובלת אסירים וכד'. עם זאת על גורמי שב"ס להביא בחשבון את המלצת הגורם הרפואי ביחד עם מכלול הנתונים והשיקולים שעליהם לשקול ובהם, בראש ובראשונה, ההגנה על שלום הציבור מפני מי שהורשע בעבירות חמורות ומרצה מאסר. התעלמות מהמלצת הרופא, כפי שפורטה, תהווה הפרת חובה מנהלית של שב"ס. ואולם יתכנו מקרים בהם תישקל ההמלצה, מול אילוצים אחרים שגם אותם יש לשקול ולהביא בחשבון בהליך קבלת ההחלטה הפיקודית, ויהיה הכרח לתת להמלצה משקל נמוך יותר. במקרה כזה לא תהיה, בהכרח, עילה להתערבות בהחלטה המנהלית, כל עוד שב"ס שוקל את מכלול השיקולים ומקבל החלטה שאינה חורגת חריגה קיצונית מחובותיו וממתחם התקינות והסבירות.

ואדגיש - בית המשפט לא יורה לשב"ס כיצד להוביל עצורים, באיזה רכב, באיזה מסלול נסיעה וכד'. עניין זה נתון לשיקול דעתם הבלעדי של גורמי הפיקוד של שב"ס. **בית המשפט מבהיר כי שב"ס מחויב לשקול ולהביא בחשבון את מצבו הרפואי של האסיר, ואת המלצות קצין הרפואה הראשי של מחוז הצפון.** ואולם כל זאת **כחלק ממכלול השיקולים שעליו לשקול** ותך מילוי חובתו להגן על שלום הציבור, ובד בבד לשמור על בריאות הכלואים ולמנוע סיכון של פגיעה בהם ובבריאותם.

אוסף עוד כי בסיוע הטכנולוגיה הקיימת יתכן ומגבלה רפואית תהווה גם שיקול לבקש מבית המשפט לאשר השתתפות עצור ואסיר בדיון משפטי באמצעות ויעוד חזותי, זאת גם בהליך ובנתונים שבהם, בדרך כלל, יובא אסיר או עצור לבית המשפט. לעיתים, יתכן כי החובה והחשיבות להגן על בריאות האסיר או העצור תהווה נתון כבד משקל לאשר השתתפותו בדיון בבית המשפט באמצעות ויעוד חזותי, בדרך שתמנע את סיכון בריאותו, ואולי חייו, עקב הסעתו ברכב. בכל מקרה, עניין זה יכול ויישקל במקרה המתאים, במסגרת מכלול הנתונים שעל שב"ס לשקול, כאשר בחלק מהמקרים תהיה ההחלטה גם מותנית בהגשת בקשה וקבלת אישור מבית המשפט.

במקרה שהובא בפני, ומשהמלצת קצין הרפואה ניתנה והעותר ביקש לחזור בו מעתירתו, וגם אם לא פנה באמצעות הסניגור, לא היה מקום לקיים את הדיון בבית המשפט. היה על ב"כ הצדדים לקיים דיון בינם ולהגיע להסכמה וככל שהדבר נדרש לבקש את דחיית מועד הדיון עד לליבון המחלוקת. ככל שיש למי מהצדדים טענות על התקשורת שבינם היה מקום לברר את הנושא שלא באמצעות דיון סרק מיותר ובעיקר שלא על חשבון הזמן השיפוטי היקר שבמחסור, כמו גם ניצול משאבי כוח אדם של גורמי מדינה, משני הצדדים, שלא לצורך. נראה שקיום הידברות בין ב"כ הצדדים היה

חוסך דיון מיותר שחייב את בית המשפט לתת החלטה שתבהיר את גבולות ההתערבות השיפוטית והמנהלית בהחלטות שב"ס ואת יסודות החובות המנהליות החלות על עו"ד, בנוגע להליך המנהלי, ועל שב"ס כרשות מנהלית בבואו לשקול ולאזן בין מכלול השיקולים המובילים להחלטות מורכבות שעניינם של אסירים ועצורים.

בסיכומו של ההליך אני מורה על מחיקת העתירה מאחר והדיון בה התייתר. המסמך הרפואי שהוכן ע"י סג"ד ד"ר אנטולי פוקסמן, שצוין לעיל, סומן בחתימתי ויסרק לתיק ויסווג כחסוי לציבור, פתוח לעיון ב"כ הצדדים וערכאת הערעור, ככל שיידרש.

יש להעביר את פסק הדין לב"כ הצדדים וכן לעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, י"ט שבט תשפ"ד, 29 ינואר
2024, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא